

הסכם היסטורי בים המלח

ישראל לעומת העולם: מהו חלקה של המדינה ברווחים מתשאני טבע*

לכיליש שם מכרה אשלגן טייל	אנגליה
פעילות מקבילה למכעיל ים המלח	ירדן
לכיליש שם מכרות אשלגן טיילים	טורקיה
מוטאש הקודית היא שותפה של כיל	קנדה
לטעות כיל	ישראל
לטעות האוצר	ישראל

*לפי מ נתונים שהוצגו באוצר לפני כן

כיל תממן הצלת מלונות ים המלח

מפעלי ים המלח ייענו לדרישת האוצר ויממנו 90% מהעלויות של קציר המלח למניעת הצפת המלונות • התמלוגים שהמפעלים משלמים יועלו עד ל-10%, האוצר יוותר על "מס ששינסקי"

מאת סבר פלוצקר ועמיר בן-דוד

אחרי שנים ארוכות של עיכובים, מפעלי ים המלח צפויים לקבל את דרישת המדינה לממן 90% מקציר המלח בדרום ים המלח. כמו כן, התמלוגים שהמפעלים משלמים למדינה יועלו ל-10% (החל מרמת מכירות מסוימת). בעקבות כך, האוצר לא ידרוש להטיל על מפעלי ים המלח מס רווחי יתר (על פי המלצות ששינסקי), ויסייע לקדם בוועדת התכנון את העברתה צפונה של תחנת השאיבה שמוליכה מים לאירופה.

כדי לאפשר את אידוי המים והפקת המשאבים, מפעלי ים המלח שואבים כמויות גדולות של מים מהאגן הצפוני. אחדי האידוי והוצאת האשלגן נותר בכל שנה על קרקעית האגן הדרומי, בו נמצאים מתקני החברה והמלונות, שכבת מלח בגובה 20 ס"מ, מה שמוביל לעליית המפלס בים המלח ולאיום בהצפת המלונות. הפתרון לכך הוא "לקצור" ככל שנה את שכבת המלח ולהחזירו לאגן הצפוני.

במשך שנים נמנעו הגורמים השונים לטפל בכביה והקימו סוללות סביב המלונות כדי למנוע את הצפתם. תשע שנים אחרי פרסום דוח חריף של

מבקר המדינה, עתירות של המלונות לכב"צ והתערבות של השר להגנת הסביבה, גלעד ארדן, ושר התירות, טסס מיס'ניסוב, הורה ראש הממשלה בנימין נתניהו לגבש הסכם עם החברה.

בחדשים האחרונים קיימו החשבת הכללית באוצר, מיכל עבארי, וראש אגף תקציבים, גל הרישקוביץ, מ"מ עם אנשי החברה, בראשם אמיר אל-שטיין והמנכ"ל ניר גלעד. במקביל הועלתה הצעת חוק שתחייב את המפעלים לממן 90% מהקצירה. הטענה היא שמפעלי ים המלח צריכים לשאת בעיקר העלות על פי העיקרון "המזהם משלם", מאחר שהם הגורם המרכזי לכך שהמפלס עולה. החברה טוענת מנגד שללא פעילותה, האגן הדרומי היה מתייבש מוקדם, ושהיא מימנה לאורך השנים פרויקטים במימון ליארדי שקלים להגנה על המלונות.

בשבוע שעבר הציג שר האוצר שטייניץ את דרישות המדינה: 90% מימון והעלאת התמלוגים ל-10%. על כלל הכרייה תשלם החברה 5% ומעל להיקף מסוים תשלם 10%, בהיקף נרחב יותר מזה שנקבע לפני כמה שנים וטרם יושם. כפי שנחשף ב"ממון", חלק ניכר מהכסף שמושקע על ידי החברה בקציר המלח, חוזר אליה. זאת מכיוון שהקציר מייצל את פעילות הבריכות, חוסך עלויות בהקמת

סוללות למניעת הצפות וחוסך פרמיות ביטוחיות. גורמים בממשלה טוענים כי שטייניץ נסוג מהכוונה להטיל על החברה "מס ששינסקי", ושמוכר בהסכם שממל על החברה. באוצר טוענים שבממצא כזה אין צורך בגביית "מס רווחי יתר". לטענתם, החלק שמקבלת המדינה מהחברה יגיע ל-40% עד ל-45%. עם זאת החברה טוענים שחלקה של הממשלה גדול יותר ומגיע ל-50% עד ל-60%. ההערכה היא שאם לא יחולו שינויים של הרגע האחרון, החברה צפויה להודיע על הסכמתה למתווה החדש.

עוד סוכם כי הממשלה תסייע לקידום פרויקט העברת תחנת השאיבה וחפירת תעלת הזנה חדשה מהחלק הצפוני לדרומי. שינוי מקום התחנה חיוני להמשך פעילות החברה, מאחר שעם התייבשות האגן הצפוני היא עלולה להישאר מחוץ למים. הפרויקט מעורר ויכוח, משום שהחלופה המועדפת על החברה היא העברת התעלה לנקודה שלטענת גורמי מים סביבתיים עלולה לפגוע בנחל צאלים. במפעלי ים המלח ובאוצר סירבו להתייחס לכתבה.

כיל הסכימה: תממן הצלת מלונות ים המלח

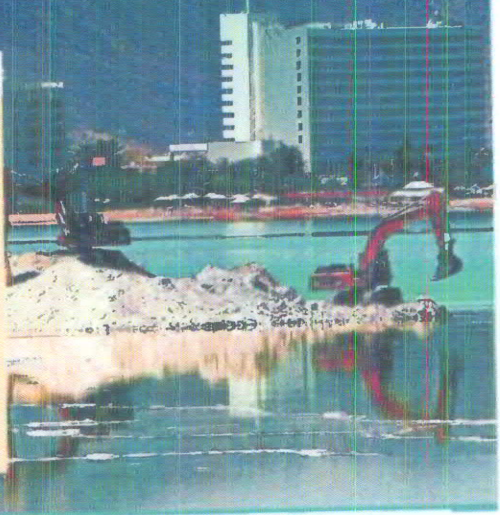
המדינה וכיל הגיעו לפתרון מוסכם: מפעלי ים המלח יממנו 90% מכרויקט מניעת הצפת המלונות, התמלוגים שלהם למדינה יועלו ב־10% - והאוצר לא ידרוש להטיל עליהם "מס ששינסקי" סבר פלוצקר ועמיר בן־דוד, עמ' 2

סבר פלוצקר

למה כיל אמרה כן

למה לא התעקשה כיל על שיעור השתתפות נמוך יותר במימון הקציה, כ־60% בלבד, על סמך הסכם בעל פה עם בכירי האוצר שפרשו בינתיים מהפקידיה? בגלל הרצון לפזר את ענבי האירואות שהטילו את צילם על החברה, בגלל העוצמה הפיננסית העצמית ובגלל "דמסר שיש בהסכם שלנו עם האוצר, לאמור שערף משא ומתן על פעולה במסלולית חר' צודית וכחנית", מסביר מנכ"ל חברה לישראל, ניר גלעד. גלעד צורק הנהג שהשתרש בשנתיים האחרונות, שעל פיו הממשלה צריכה לשכור את המגדור העסקי ולכפות עליו חוקים והוראות בלי אפילו לנסות להגיע להסכם - מטובן מאד למדינה ולכלכלה. מיכל ענארי, ההסכת הכללית שנאה לאוצר מהמגדור הבנקאי, ניהלה את הנישא ומתן בנחישות אך פתוך אותה הגישה: פתרון מוסכם עדיף על פתרון כפי. (המאמר המלא בעמ' 3)

פרשנות | סבר פלוצקר

מדוע כיל הסכימה לשלם כמעט על הכל

טי משכנע. בתמורה מתחייב האוצר שלא להטיל על מפעלי ים המלח מס רווחי יתר בדומה למס שהוטל על הגז הטבעי, ולפעול להעברתן של תר' כניות הפיתוח האזוריות (תמ"א 35 ותמ"א 35א) למעמד של תוכניות לאומיות המאושרות בהליך

מזורז בוועדת תכנון עליונה. ההצעה מקובלת על כיל; למעשה, היא אישור בכתב להסדר שגובש בין האוצר לכיל ולחברה לישראל. כיל לא יוצאת ממנו בזול. היא יוצאת ביוקר: ההשקעה הגדולה בקציר המלח אמנם תניב תשואה חיובית בעתיד, אך תכביד על ההווה. יחד עם תמלוגים מוכפלים ומס חברות נוסף, הרווח

מיליארד שקל, נמוכה בהרבה מהמספרים שהוצגו לפני הממשלה. התברר שלמפעלי ים המלח נכונות בסיסית לממן את חלק הארי של הקציה, אך היא מבקשת לראות את התמונה כולה: מה יהיה גובה התמלוגים העתידי, בכמה יעלו המסים מרווחיה, ומה המגבלות שיוטלו על התרחבותה בעתיד.

כמו שדיווח ביום שישי עמיר בן־דוד ב"דיעות אחרונות", ההצעה האחרונה של האוצר מטילה על כיל כ־90% מעלות הקציר בפועל, ומכפילה את התמלוגים שהחברה משלמת למדינה ל־10%

מההכנסות. הדרישה מתבססת על הערכה שלפיה התועלת הכלכלית של קציר המלח לכיל עולה במיליארדי שקלים על עלותו, ולכן החברה תבצע אותו גם בלי השתתפות ממשלתית; כראי לה. זהו הנימוק המכריע. לדרישת האוצר אין עיגון משפ'

"בשביל קציר המלח המלא ישלמו בלעדית מפעלי ים המלח. לאוצר אין ספק כי המפ' עלים יפיקו את התועלת העסקית הגדולה ביותר מהקציה, וגם יחסכו את עלויות היוזק הסוללות וגם יוכלו להרחיב את שטחי האידוי". שהמרוויח ישלם, הם אומרים.

תחזית זו, שפורסמה ב"ממון" במארכ השנה, מתממשת כעת. תחילה החליטה הממשלה - בני" גוד להמלצתה המרומזת של החברה הממשלתית לים המלח - לאמץ את קציר המלח שנצבר בק' רקעית בריכת האידוי מס' 5 ("החלק הדרומי של ים המלח") כפתרון יחיד לעלייה המתמדת במפלס הבריכה, המאיימת להציף את המלונות. אחר כך נפתח מו"מ עם הנהלת מפעלי ים המלח ועם בכירי "כימיקלים לישראל" (כיל), השולטת במפעלים, בשאלה הקלאסית: מי ישלם.

התברר שהעלות המשווערת של הקציר, כ־3.8

עמוד בלוגי ועדת התחרותיות; בכוח המדינה לכפות את רצונה על התאגידים. אבל ברמקורטיה אין זה רצוי; ברוב המקרים אפשר להגיע בדבר להסכמות. כפייה ממשלתית כורתת את שורשי ההסכמה הלאומית, ורצוי להשתמש בה במשורה.

לפי חישובי כיל, נתח הממשלה ברווחיה יגיע עם השלמת ההסדר ל-60%, גבוה יותר מנתח הממשלה ברווחים מהגז הטבעי

הנקי שלה צפוי להתכווץ מאוד. אין זה רק עניינה של משפחת עופר, המחזיקה בסך הכול כ-26% ממניות כיל; הציבור הרחב מושקע בחברה בג' דול, ומניותיה נמצאות בכל תיק של חסכוניות פנסיוניים. על פי החישובים של כיל, נתח הממשלה ברווחיה יגיע עם השלמת ההסדר ל-60%, גבוה

יותר אף מהנתח של הממשלה ברווחיה הגז הטבעי. למה, אם כן, הסכימה כיל להסדר? למה לא התעקשה על שיעור השתתפות גמור יותר במימון הקציה, כ-60% בלבד, על סמך הסכם בעל פה עם בכירי האוצר שפרשו בינתיים מתפקידיהם? בגלל הרצון לפזר את ענפי האי-ודאות שהטילו את צילם על החברה, בגלל העוצמה הפיננסית העצמית ובגלל "המסר שיש בהסכם שלנו עם האוצר, לאמור שערף מ"מ על פעולה ממשלתית חד-צדדית וכוחנית", אומר מנכ"ל חברה לישראל, גיר גלעד. גלעד צודק: הנהוג שהשתרש בשנתיים האחרונות, שלפיו הממשלה צריכה לשבור את המגוור העסקי ולכפות עליו חוקים והוראות בלי אפילו לנסות להגיע להסכם – מסוכן מאוד למדינה ולכלכלה. מיכל עבארי, החשבת הכללית החדשה שבאה לאוצר מהמגוור הבנקאי, ניהלה את המו"מ בנחישות אך מתוך אותה הגישה: פתרון

מערב - עסקים		25/12/2011	
8.5x13.79	4	3	עמ
30124150-6		30124150-6	

אילת: אסורה מכירת אלכוהול ללא הכשר במלונות

מאבק בין המלונות בעיר אילת לבין המועצה הדתית המקומית בעיר על רקע איסור מכירת משקאות אלכוהוליים שאינם כשרים במלונות. האחרונים אינם מקבלים את האיסור ומתכוונים להמשיך במכירת המשקאות לאורחיהם.

יצחק אלקיים ממחלקת הכשרות במועצה הדתית באילת כתב למנכ"ל המלונות בעיר: "הננו להבהיר באופן שאינו משתמע לשתי פנים כי חל איסור להחזיק, למכור ולהגיש יינות לא כשרים וכן קוניאק מכל סוג שהוא ללא הכשר. הגשת משקאות אלה מהווה מכשלה לציבור דורשי הכשרות על גווניו השונים. הטיעון כי דוחת תושבי העיר וכלכלתם תלויה אך ורק במכירת המשקאות המוזכרים הינו מבחינת לעג לרש".

מנגד אמר שבתאי שי, מנכ"ל התאחדות המלונות באילת, כי הפנייה של המועצה הדתית עומדת בניגוד להסכמים ולנהלים הקיימים במלונות זה עשרות שנים, אשר תקפים גם באזורים אחרים של הארץ.

מנכ"ל רשתות בתי המלון בעיר הדרומית לא מתכוונים לקבל את הכפייה הזאת. ליאור רביב, מנכ"ל רשת ישרופל, אמר: "לא נהפוך את אילת לבני ברק. עוד מעט גם יבקשו שנעשה הפרדה בכריכות בבתי המלון. לציבור הלקוחות שלנו יש דרישות, ואנחנו מתכוונים לספק אותן".

חביב חזיזה, יו"ר המועצה הדתית אילת, אמר בתגובה כי מדובר ברמקורטיה שבת המלון מנסים לעשות לקראת ראש השנה האזרחית. אולי המלונות לא רוצים למכור משקאות כשרים בגלל עלות או מיתוג מסוים. הם רוצים שנהיה חותמת גומי משום שהם שילמו לנו, אבל אנחנו צריכים להיות נאמנים לציבור שידע שהוא מגיע לבית מלון שעומד בכל הכשר. חזיזה הזהיר כי בית מלון שלא יעמוד בשמירת הכשרות יינקטו נגדו צעדים.

גידי ליפקין

מוסכם עדיף על פתרון כפוי. לכך קיבלה את ברכת שר האוצר, יובל שטייניץ.

אכן, לפחות מבחינה עסקית, ההסכם הוא הישג נכבד לאוצר. האוצר, מודים בחברה לישראל,

הצליח "מעל למצופה". בלי להיכנס יותר מדי לאותיות הקטנות, אפשר לשער כי כיל תממן בסופו של דבר 100% מעלות הקציה, והשתתפות הממשלה תינתן לה רק לאחר המעשה ובעקיפין.

כיל מוותרת על מאבק משפטי, אף כי ייתכן שמישהו מקרב בעלי המניות יגיש נגדה תביעה ייצוגית בטענה שוויתרה יותר מדי ופגעה בשווי החברה. עם זאת, אין בארץ שום גורם חוץ מכיל שהיה יכול לבצע בפועל את פרויקט הקציה, הנחשב לאחד המורכבים והגדולים בתולדות ישראל. ההתארגנות לקראתו תימשך לפחות 5 שנים, והעבודות הממשיות יחלו רק ב-2017. כמות המלח שתכרה מהקרקעית של בריכת האידוי ותועבר למקום אחר, כנראה לחלקו הצפוני של ים המלח, שווה בהיקפה להעברת כל ההר של מזבלת חירייה לשעבר מדי יום במשך שנה. במקביל, מתכוונים בכיל להרחיב את פעילות מפעלי ים המלח; בשנים האחרונות התרחבה כיל מחוץ לגבולות הארץ. לטענת גלעד, ממשלות ספרד ובריטניה נותנות לה הטבות שכמותן היא אינה מקבלת בארץ.

באוצר ובכיל מברכים על השיטה שבה הושג המגוור: בהסכם. מתבקש לקח שאפשר ליישם